

**Strategi
mot
vold i nære relasjoner**

2020-2024

Eidsvoll kommune

Forord

Justis- og politidepartementet har utarbeidet «*Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2008-2011- Vendepunkt*» og «*Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2014-2017- Et liv uten vold*». I 2013 utarbeidet Det Kongelige Justis- og beredskapsdepartement stortingsmelding 15: "*Forebygging og bekjempelse av vold i nære relasjoner.*"

Kommunene oppfordres til å utarbeide kommunale planer mot vold i nære relasjoner.

Eidsvoll kommune har et ansvar for å sikre alle innbyggere retten til et liv fritt for vold og trusler om vold, og til å sikre barn en oppvekst uten overgrep og frykt.

Strategien forankres i kommuneplanens samfunnsdel ved rullering av denne 2020-2021

Aktuelt lovverk:

- Lov om barneverntjenester
- Helsepersonelloven
- Helse- og omsorgstjenesteloven
- Opplæringslova
- Barnehageloven
- Straffeloven § 139. Avvergeplikten går foran lovbestemt taushetsplikt

Innhold

Strategi mot vold i nære relasjoner 2020-2024	1
Forord	2
Innledning.....	4
Mandat og organisering	4
Definisjon på vold.....	6
Definisjon på nære relasjoner.....	6
Vold i nære relasjoner omfatter:	6
Beskrivelse av her og nå situasjonen	7
Hvordan er det i Eidsvoll kommune?	7
Formål med strategien	8
Samhandling:.....	9
Definisjon på samhandling	9
Taushetsplikten et hinder eller?	9
Mål og tiltak for strategi mot Vold i nære relasjoner	10
Prosedyre	11
Voldskort	11
Vedlegg:.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.

Innledning

Vold kan ikke aksepteres, verken i det offentlige eller private rom. Den volden som foregår ute i den offentlige sfære er det mulig å observere, langt verre er det med den volden som blir utøvd innenfor familiens og hjemmets rammer.

Med vold i nære relasjoner legges til grunn Straffelovens § 219

Den som ved å true, tvinge, begrense bevegelsesfriheten til, utøve vold mot eller *på annen måte krenke, grovt eller gjentatt mishandler*

- *sin tidligere eller nåværende ektefelle,*
- *sin tidligere eller nåværende ektefelles slektning i rett nedstigende linje,*
- *sin slektning i rett oppstigende linje,*
- *noen i sin husstand, eller noen i sin omsorg.*

straffes med inntil 4 – år inntil 6 år dersom mishandlingen er grov (jfr. § 232) Volden kan være av både fysisk, psykisk, seksuell eller av materiell karakter.

Vold i nære relasjoner er et alvorlig samfunnsproblem på mange områder, både ut fra et kriminalitets-, helse-, likestillings- og oppvekstperspektiv. Volden er ofte skjult, forbundet med skyld og skam, den rammer hardt og har alvorlige følger for de som opplever den. Tross ofrenes forsøk på hemmeligholdelse ser vi likevel at i små og oversiktlige samfunn finnes mistanke om at vold forekommer i en del familier, men nabo- og vennskap og familierelasjoner kan føre til at det er vanskelig å gripe inn på kun gjetting. Dette kan føre til handlingslammelse like godt som handlinger.

Mandat og organisering

Rådmann i Eidsvoll kommune har gitt Kommunalt Samhandlingsteam (KST) i oppdrag å utarbeide et strategisk dokument mot vold i nære relasjoner.

Denne skal inneholde:

- Tiltak
- Ansvarlige
- Prosedyre for ansatte når vold oppdages/identifiseres

Følgende er medlemmer i KST:

Leder Koordinerende enhet (også leder av KST)

Virksomhetsleder Hjemmebaserte tjenester

Virksomhetsleder Vilberg kompetansesenter for helse og omsorg

Virksomhetsleder NAV

Virksomhetsleder Helse og bistand

Virksomhetsleder Familiens hus

Assisterende rådmann

Personalsjef

Følgende ressurspersoner har vært høringsinstanser:

Virksomhetsleder skole

Virksomhetsleder Barnehage

Lensmann Eidsvoll og Hurdal lensmannskontor

Romerike krisesenter IKS

Strategien revideres årlig i oktober som en del av prosessen knyttet til budsjett og handlingsplan.

Strategien rulleres hvert 4. år.

Administrativt vedtatt i Kommunalt samhandlingsteam 23.05.16. Politisk orientering i Hovedutvalg for helse og omsorg 23.08.16. Revidert i Kommunalt samhandlingsteam uten innholdsmessige endringer 2.november 2020 og mars 2022. Planen gjelder til 2024.

Definisjoner

▪ Definisjon på vold

”Vold er enhver handling rettet mot en annen person som gjennom at denne handlingen skader, skremmer, smerter eller krenker, får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje, eller slutter å gjøre noe den vil.”

(Per Isdal, 2000 Alternativ til vold)

▪ Definisjon på nære relasjoner.

”med nære relasjoner menes relasjoner der de involverte gjerne har eller har hatt gjensidige plikter ovenfor hver andre og/eller har vært avhengig av hverandre. Det presiseres at ofre for tvangsekteskap og kjønnslemlestelse kommer inn under definisjon nære relasjoner, og at ofre for voldtekt eller menneskehandel kan komme inn under definisjon nære relasjoner.

Vold kan være både fysisk og psykisk, overgrepene kan være av begge kjønn. Vold er med dette et svært omfattende problem. Den har konsekvenser ikke bare for den som blir direkte utsatt for volden, men også for de som er vitner til volden.

Vold i nære relasjoner omfatter:

- **Fysisk vold:** Bruk av fysisk makt som å dytte, lugge, sparke, slå.
- **Psykisk vold:** Bruk av psykisk makt som direkte eller indirekte trusler, utsette for kontroll, trakassering, neglisjering, forfølgelse.
- **Latent vold:** Underliggende trusler om ny vold
- **Seksuell vold:** Å bli presset til seksuelle handlinger, voldtekt og andre seksuelle overgrep.
- **Materiell vold:** Ødelegge inventar eller gjenstander, økonomisk utnyttelse
- **Tvangsekteskap:** Unge jenter og gutter nektes retten til å bestemme selv hvem de skal gifte seg med.
- **Kjønnslemlestelse / Omskjæring:** To samlebegrep for ulike typer og grader av kirurgiske inngrep av jenter/ kvinnens kjønnsorganer, hvor ytre kjønnsdeler fjernes helt eller delvis eller påføres annen varig skade, og som foretas av andre årsaker enn medisinsk nødvendig behandling.

Kommunen har egen rutine ift kjønnslemlestelse, som ligger på kvalitetssystemet.

- **Menneskehandel:** Utnyttelse av personer iverksatt av organiserte kriminelle, kan være prostitusjon, tigging, organsalg, med mer.

Beskrivelse av her og nå situasjonen

Hver tredje kvinne i verden blir utsatt for seksuelle overgrep eller andre former for vold i løpet av livet. Overgrepene skjer i alle kulturer og sosiale lag, mot så vel små jenter som voksne kvinner.

Både kvinner og menn blir utsatt for vold fra nåværende eller tidligere partner, men den volden kvinner blir utsatt for er langt grovere enn den volden menn oppgir seg utsatt for.

10 % av norske kvinner er utsatt for voldtekt etter fylte 15 år.

20 % utsettes for voldtektsforsøk.

38 % av mishandlede kvinner får ikke lov av mannen å gå ut i jobb.

På grunn av vold er 1000 mennesker på flukt/ har hemmelig adresse.

1200-1800 kvinner har voldsalarm.

2557 anmeldte familievold saker i 2012, 75 % av sakene henlegges.

Ca. 3 voldtekter anmeldes hver dag.

100 kvinner er drept av partner fra 2000 til per i dag

68 % av drapene skjer i bruddfasen.

23000 eldre blir utsatt for vold i Norge per år.

Hvordan er det i Eidsvoll kommune?

Det er vanskelig å si konkret hvordan situasjonen er i Eidsvoll kommune da det er mye mørketall og statistikk ikke føres kommunevis av ulike regionale instanser.

Romerike krisesenter IKS er krisesenteret for kommunen på Romerike. De opplyser en dramatisk økning av beboere:

2013

Antall beboere: 253 (Fordelt på: 134 kvinner, 1 mann, 99 barn)

Antall overnattingsdøgn: 6.568 (Fordelt på: 3244 for kvinner, 5 for menn, 3319 for barn)

2014

Antall beboere: 283 (Fordelt på: 142 kvinner, 8 menn, 133 barn)

Antall overnattingsdøgn: 6.098 (Fordelt på: 2780 for kvinner, 269 for menn, 3049 for barn)

2015

Antall beboere: 341 (Fordelt på: 159 kvinner, 27 menn, 155 barn)

Antall overnattingsdøgn: 8.130 (Fordelt på: 3657 for kvinner, 214 for menn, 4259 for barn)

Det har vært en økning på drøyt 20% i antall beboere på krisesenteret i løpet av de tre siste årene. Hvis man ser på de siste fem årene, er økningen på drøyt 60%.

I 2015 hadde Romerike krisesenter 300 dagbrukersamtaler, i 2019 var tallet 482 dagbrukersamtaler.

Statistikk fra politi, Eidsvoll og Hurdal lensmannskontor viser antall voldssaker nedenfor. En kan anta er at tallene er høyere da det mest sannsynlig er en underrapportering av problematikken.

2013

59 voldssaker, hvorav 24 var kodet under familievoldsparagrafen § 219
(22 av disse tilhørte Eidsvoll)

2014

43 voldssaker, hvorav 15 var kodet under familievoldsparagrafen § 219
(alle 15 tilhørte Eidsvoll)

2015

45 voldssaker, hvorav 28 saker var kodet under familievoldsparagrafen § 219
(24 av disse tilhørte Eidsvoll)

Også her ser vi en økning i saker knyttet til familievold.

Formål med strategien

Eidsvoll kommune arbeider ut i fra et folkehelseperspektiv, og har fokus på brukerens trygghet, mestringsevne og livskvalitet.

Kommunens primære målsetning er å jobbe forebyggende slik at vold i nære relasjoner ikke oppstår.

Formål og tiltak med strategien har i all hovedsak som intensjon at flere som er utsatt for vold i nære relasjoner skal henvende seg til hjelpeapparatet. Hjelpeapparatet skal få økt kompetanse til å avdekke vold i nære relasjoner og flere skal få hjelp til å komme seg ut av et liv med vold.

Fokus er å heve kunnskapsnivået om problematikken, ved å:

- Bevisstgjøre beslutningstakere, både politisk og administrativt
- Skape åpenhet
- Forebygge og hindre ved aktiv informasjon
- Gi tilbud om hjelp, veiledning og oppfølging av de voldsutsatte og voldsutøvere

En lokal strategi vil styrke det helhetlige perspektivet og være et viktig redskap for å planlegge og å iverksette tiltak som sikrer bedre samordning og kompetanse på tvers av virksomheter og instanser.

Planen skal være sektorovergripende og gjelde aktuelle områder der kommunen har helt eller delvis ansvar.

”Mange kvinner og barn tilbringer lange perioder i en livssituasjon hvor deres menneskeverd krenkes på det groveste. Ved å lukke øynene for volden som skjer i hjemmene, bidrar vi til at den får fortsette. I ytterste konsekvens kan vår unnfallenhet føre til at liv går tapt”.
(Handlingsplan mot vold i nære relasjoner, Vendepunkt 2008-2011).

Samhandling:

- **Definisjon på samhandling**

”At flere personer er involvert i en arbeidsoppgave og arbeider mot felles mål. At man gjensidig utnytter seg av hverandres sterke sider og kompetanse for å oppnå et best mulig resultat.”

Hesby, 2007

- **Taushetsplikten et hinder eller?**

Erfaringer fra arbeidet med mennesker i ulike livssituasjoner har vist oss at taushetsplikt ofte oppfattes om en begrensing i videre hjelpearbeid. Dette ønsker Eidsvoll kommune å forhindre ved økt bevissthet og kontinuerlig fokus ved kurs og utnyttelse av de fora hvor virksomhetene møtes på tvers.

Taushetsplikten skal ikke være en hindring for å samarbeide mot vold i nære relasjoner. Ulike bestemmelser vedrørende taushetsplikt innenfor ulike etater har ofte blitt oppfattet som hindre for et utstrakt samarbeid

Straffeloven § 196. Plikt til å avverge et straffbart forhold. Avvergeplikten går foran lovbestemt taushetsplikt.

Mål og tiltak for strategi mot Vold i nære relasjoner

Det er utarbeidet fire hovedmål i strategien. Strategien omfatter alle innbyggerne i Eidsvoll kommune, både barn, unge, voksne og eldre. Det er i målene lagt vekt på forebyggende arbeid. Videre er det viktig å bedre samarbeidsrutinene i egen kommune og med våre eksterne samarbeidspartnere.

Tiltakene er ment for å sikre at ansatte er kjent med temaet og på eget initiativ raskt kan bidra til identifisering, forebygging og rask handling.

Hovedmål	Tiltak
1. Forebygge vold i nære relasjoner	1. Informasjon for ansatte og innbyggere.
2. Økt kompetanse hos ansatte i Eidsvoll kommune	2. Ha vold i nære relasjoner som tematikk i alle virksomheter.
3. Sikre hjelpetilbud for voldsutsatte	3. Kompetanseheving til kontaktpersoner og ansatte.
4. Prosedyre og voldskort for å forhindre vold i nære relasjoner er et kjent verktøy og benyttes i hele organisasjonen	4. Produsere, distribuere og implementere voldskort/prosedyre. Systematisk gjennomgang av voldskort/prosedyre ved alle tjenestesteder.

Prosedyre

All kjennskap til vold i nære relasjoner utløser en handleplikt og en meldeplikt. Det gjelder så vel enkeltansatte som avdelinger. Når vold eller mistanke om vold oppdages:

- Dersom det er barn i familien/hjemmet, ta umiddelbart kontakt med barneverntjenesten på telefon 66 10 70 00 (barnevernvakt uten om kontortid: 64 99 32 70) for anonym drøfting av saken, enten gjennom din leder eller på eget initiativ.
- Dersom det ikke er barn i familien, rådfør deg med; Kontaktpersonene: Turid Opland (66 10 75 87/918 74 540) i Helse og bistand eller Tina Sørgård (404 95 474) i Familiens Hus.

Prosedyre for handleplikt og meldeplikt finnes i kommunens kvalitetssystem TQM.

Voldskort

Det er utarbeidet et voldskort, en prosedyre som er lett tilgjengelig for ansatte i kommunen. På dette er alle instanser relevant for oppfølging opplistet.

Kortet er ment for oppslag og daglig bruk, slik at økt bevissthet og fokus på temaet og begrepsforståelsen skal opprettholdes. Dette er et virkemiddel som skal sikre identifisering og handling.

Prosedyren og kommunes arbeid mot vold i nære relasjoner er utarbeidet etter råd og anbefalinger fra nasjonalt kompetansesenter.

Veileder for helse- og omsorgstjenestens arbeid med vold i nære relasjoner (Nasjonalt kunnskapssenter mot vold og traumatisk stress) <https://voldsveileder.nkvts.no/>:

Veilederen er en oppdatering, revidering og videreutvikling av den tidligere veilederen for kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner.

Den er utviklet av Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) i samarbeid med representanter fra de regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS), Alternativ til vold (ATV), Kirkens bymisjon, Redd Barna og TryggEst.

Veilederen er utviklet på oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet og er tiltak 21 b i «*Frihet fra vold*», Regjeringens handlingsplan for å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner (2021-2024)

